

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียน 260 คน ในปีการศึกษา 2542 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน 260 ชุดแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ ความถี่ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิง ร้อยละ 62.30 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 49.00 เป็นมาดา ร้อยละ 53.10 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 60.00 สมรส ร้อยละ 80.40 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 43.80 มีความรู้ ความชำนาญหรือความสามารถพิเศษ ร้อยละ 87.30 มีรายได้ครอบครัวต่อเดือน 10.000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 37.30 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 79.30

ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่าผู้ปกครองนักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียน ร่วมรับทราบนโยบาย หลักสูตร และการเรียนการสอน ร่วมประชุมรับทราบผลการวัดและการประเมินผลการเรียนของนักเรียนร่วมพัฒนาการเรียน การสอนของโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ร่วมเสนอหลักสูตรที่แก้ปัญหาท้องถิ่น ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูรายวิชา ร่วมนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร ร่วมกับโรงเรียนหาทุนการศึกษา ร่วมจัดหาผู้รู้

ในท้องถิ่นเข้าสอนร่วมกับครู ร่วมจัดกลุ่มการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ เช่น วิชาชีพ ร่วมจัดหาสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ แก่โรงเรียน ให้สถานประกอบการในท้องถิ่นเป็นแหล่งฝึกงานและประสบการณ์แก่นักเรียน ร่วมจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในขณะที่พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมหรือไม่แน่ใจในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ร่วมเป็นวิทยากรฝึกอบรมด้านต่าง ๆ แก่ทางโรงเรียน ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน

ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 50 มีความต้องการร่วมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ให้มีสถานักเรียนร่วมรับรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมตั้งสหกรณ์โรงเรียน ร่วมรับผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมประสานในหมู่ผู้ปกครองให้จัดกิจกรรมที่เห็นชอบ ร่วมจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม ร่วมติดตามตรวจสอบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์แก่กิจกรรม ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ร่วมจัดกิจกรรมทางประเพณี ในขณะที่เดียวกันพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมหรือไม่แน่ใจในการให้จัดกิจกรรมทางศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ

สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความสัมพันธ์กับชุมชนพบว่าผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการได้รับจดหมายหรือการติดต่อจากครู ต้องการร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชน ร่วมพบครูประจำชั้น ร่วมสร้างทัศนคติที่ดีของนักเรียนและชุมชน ร่วมประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนคนอื่น ๆ นำบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนสันติศึกษา ร่วมสนับสนุนโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน ร่วมประชุมผู้ปกครอง ร่วมคิดและประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงโรงเรียน ร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อชุมชน ร่วมกับโรงเรียนจัดฝึกอบรมวิชาชีพและอื่น ๆ ร่วมเสนอแนวทางหาทุน ร่วมตั้งชมรมผู้ปกครองร่วมแนะนำทรัพยากรในชุมชนแก่โรงเรียน ร่วมรวมกลุ่มผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมระหว่างบ้านและโรงเรียน และยังพบอีกว่ามีผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ไม่ต้องการหรือไม่แน่ใจในการให้ครูประจำชั้นไปเยี่ยมที่บ้าน และร่วมช่วยโรงเรียนในการจัดหาวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน

ในส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมด้านหลักสูตรและการสอน คือ ผู้ปกครองไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วมพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ได้รับแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียน ไม่ได้ร่วมในการสอนกับครู หลักสูตรไม่สอดคล้องกับชีวิตและความต้องการ

ของผู้เรียน การเรียนการสอนไม่ทำให้ผู้เรียนรู้ประวัติศาสตร์และท้องถิ่นโรงเรียนขาดความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของท้องถิ่น โรงเรียนขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ความต้องการของนักเรียน หรือสภาพสังคมและชีวิตประจำวัน ควรจัดการประชุมปรึกษาหารือ หรือแจกเอกสารแนะนำแก่ผู้ปกครองให้ทราบเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนการสอนที่มีการปฏิบัติจริง ควรให้มีการติดต่อรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ควรให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการจัดการศึกษา ควรจัดสำรวจความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ควรเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสอน

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังมีน้อยหรือไม่หลากหลาย ผู้ปกครองไม่ทราบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมอะไรบ้าง ผู้ปกครองเห็นว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรบางประเภทขัดกับความเชื่อของผู้ปกครองหรือศาสนา หรือมีประโยชน์ต่อนักเรียนน้อย สถานที่ของโรงเรียนไม่อำนวยความสะดวกกิจกรรมกีฬา กิจกรรมที่จัดไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือสภาพปัญหาของสังคม กิจกรรมบางประเภทอาจเป็นอันตรายต่อนักเรียน ข้อเสนอแนะ คือ โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากหรือหลากหลาย ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ วิชาชีพกิจกรรมสหกรณ์ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ควรจัดกิจกรรมในสถานที่ที่ปลอดภัย ควรให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วมและรับรู้

สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่า โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ติดต่อกับทางบ้านน้อย ไม่มีกิจกรรมระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีการประชาสัมพันธ์น้อย ผู้ปกครองมีภาระไม่สามารถเข้าร่วมได้ ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน ขาดความร่วมมือระหว่างองค์กรกับองค์กรผู้ปกครองมีอคติต่อครู ส่วนข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและชุมชนกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับบ้าน และให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้มากขึ้น โรงเรียนควรแก้ปัญหาเสถียรร่วมกับชุมชน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ดังที่ วีระวัฒน์ ไชยคำมิ่ง (2534) ที่พบว่าประชาชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงขออภิปรายในรายละเอียดดังนี้

สถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามถึง ร้อยละ 60 จึงน่าจะเป็นพลังหลักที่จะช่วยในการผลักดันและพัฒนาโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะด้วยความเชื่อที่ว่าเป็นผู้นับถือศาสนาเดียวกัน น่าจะเข้าใจความต้องการของกันและกันได้ดี (บัวผัน ลัดทิตา, 2540) แต่ถึงกระนั้นก็เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนก็ยังประสบกับปัญหาหลาย ๆ ด้าน แม้แต่เรื่องการเงิน ทั้ง ๆ ที่ผู้ปกครองร้อยละ 37.31 มีรายได้ครอบครัวมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน หรือผู้ปกครองที่มีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 7,501 บาทขึ้นไปมีถึง 53.46 ซึ่งเกินกึ่งหนึ่งของผู้ปกครองทั้งหมด จึงน่าจะเชื่อว่าคุณภาพของผู้ปกครองสามารถที่จะให้การช่วยเหลือแก่โรงเรียนได้ในระดับหนึ่ง โดยวิธีการมีส่วนร่วม (นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2542) จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจเป็นไปได้ว่าทางโรงเรียนได้ดำเนินการในการประชาสัมพันธ์น้อยไป มีการติดต่อ สื่อสารกับทาง ผู้ปกครองน้อยไป ทำให้ผู้ปกครองขาดความรู้ (วีระวัฒน์ ไชยคำมิ่ง, 2534) และ ขาดการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เพราะปกติแล้วกิจกรรมใด ๆ ที่ตรงกับความต้องการของ ผู้ปกครองย่อมจะได้รับการตอบรับเข้าร่วมมาก (ประมาณ ตันทิกุล, 2538)

เมื่อพิจารณาอายุของผู้ปกครองพบว่า ร้อยละ 39.00 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และวุฒิการศึกษาของผู้ปกครองอยู่ในระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญาและปริญญาตรี) ถึงร้อยละ 42.31 จึงน่าที่จะสามารถเรียนรู้และเข้าใจการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาได้ อีกทั้งน่าจะสามารถช่วยทางโรงเรียนในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนเด็กในปกครองได้ เป็นต้นว่า ช่วยสอนการบ้าน ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่เด็ก เป็นต้น เหล่านี้น่าจะเป็นจุดแข็งที่ทางโรงเรียนสามารถนำไปพิจารณาประสานความร่วมมือและชี้แนะเชิญชวนและเปิดโอกาสแก่ผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามปลายเปิดของผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน พบว่าผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนไม่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ สิ่งที่สอนไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง เหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลิมศักดิ์ ธนะชัยพันธ์ (2532) ที่พบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะในด้านอาชีพ ในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน และการบริหารโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และกิจกรรมการประกอบอาชีพของหมู่บ้าน โรงเรียนไม่นำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จากที่กล่าวมาวิธีการหนึ่งที่น่าจะแก้ไขได้คือการสำรวจความรู้ความสามารถพิเศษของผู้ปกครองเสียก่อน อย่างละเอียด จะช่วยลดปัญหาได้ในระดับหนึ่ง วิธีการนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะทำ เพราะจากการวิจัย

ครั้งนี้พบว่า ร้อยละ 87.31 เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการทำอาหารถึงร้อยละ 54.23 รองลงมาคือ การทำขนม ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน การจัดดอกไม้ ก่อสร้าง ซ่อมรถ ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ เหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรของชุมชนและท้องถิ่นที่ผู้บริหารโรงเรียนสันติศึกษาน่าจะพิจารณานำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยทางโรงเรียนควรที่จะเชิญชวนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเหล่านี้มาเป็นวิทยากร หรืออาจมาเป็นที่ปรึกษาแก่ทางโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์แก่ทางโรงเรียนเช่น วิทยากรสอนวิชาชีพ จัดทำขนมอาหารเข้าร้านสหกรณ์ หรือจัดแบ่งส่วนกำไรหาทุนสนับสนุนโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2536) พร้อมกันนี้โรงเรียนน่าจะจัดทำเนียบผู้ปกครองที่มีความสามารถเหล่านี้ไว้เพื่อจัดกลุ่มทำกิจกรรมหรือเพื่อขอความช่วยเหลือขอความร่วมมือในโอกาสต่อไป

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

ผู้ปกครองนักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียน ร่วมรับทราบนโยบาย หลักสูตรและการเรียนการสอน ร่วมประชุมรับทราบผลการวัดและการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ร่วมพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นในหลักสูตร ร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ร่วมเสนอหลักสูตรที่แก้ปัญหาท้องถิ่น ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูรายวิชา ร่วมนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตร ร่วมกับโรงเรียนหาทุนการศึกษา ร่วมจัดหาผู้รู้ในท้องถิ่นเข้าสอนร่วมกับครู ร่วมจัดกลุ่มการเรียนวิชาการต่าง ๆ เช่น วิชาชีพ ร่วมจัดหาสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ แก่โรงเรียน ให้สถานประกอบการในท้องถิ่นเป็นแหล่งฝึกงานและประสบการณ์แก่นักเรียน ร่วมจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเหล่านี้เป็นเรื่องที่กระทบต่อเด็กและผู้ปกครองโดยตรง เพราะการเรียนการสอนซึ่งเป็นงานวิชาการนั้น คือหัวใจของการศึกษาในระบบโรงเรียน และผู้ปกครองทุกคนต่างก็มีความต้องการให้บุตรหลานของตนเป็นผู้ที่มีความรู้ดีเรียนเก่ง ซึ่งจะส่งผลย้อนกลับมาเป็นค่าชม เป็นการยกย่องแก่ผู้ปกครอง ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักธรรมชาติของมนุษย์และทฤษฎีความต้องการของ Likert และ Maslow ที่ว่ามนุษย์ต้องการการยอมรับ ต้องการการยกย่องชมเชย (อ้างในจรรยา มานิตกุล และคณะ, 2532) ความต้องการของผู้ปกครองข้างต้นหากโรงเรียนได้ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้ผู้ปกครองสำเร็จได้แล้วจะเป็นผลสำเร็จเกิดขึ้นแน่นอน ตามแนวทางการกระบวนกรจูงใจของ Bovee และคณะ (อ้างใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2539, หน้า 237)

ในข้อที่ผู้ปกครองตอบแสดงถึงความต้องการน้อยกว่าร้อยละ 50 นั้นมี 3 ประเด็น คือ การเป็นวิทยากรฝึกอบรมด้านต่าง ๆ แก่ทางโรงเรียน ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน และร่วมวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีคำตอบในเรื่องนี้จากการที่ผู้ปกครองตอบในปัญหาและข้อเสนอแนะ กล่าวคือ ผู้ปกครองได้ตอบว่าเป็นผู้ไม่พร้อมในการเข้าร่วม เพราะมีภาระมาก ไม่มีเวลา และไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ถึงแม้จะเป็นเช่นที่กล่าวมาแต่ก็มีผู้ปกครองบางท่านซึ่งตอบมาว่าอยากให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับชีวิตโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน สอนประวัติเมืองเชียงใหม่ อยากให้ประชุมชี้แจงแก่ผู้ปกครองเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมจัดการศึกษา ให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงความต้องการของผู้ปกครองในภาพรวม เพียงแต่ใน 3 เรื่องข้างต้น อาจเป็นเพราะเป็นเรื่องที่ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและซับซ้อน เป็นเรื่องวิชาการเฉพาะ เช่น การประเมินผล หรือเข้าใจว่าเป็นภาระมากเช่นการเป็นกรรมการโรงเรียนอาจต้องประชุมและรับผิดชอบมาก (วิระวัฒน์ ไชยคำมิ่ง, 2534) แต่ถึงอย่างไรในประเด็นเหล่านี้ทางโรงเรียนก็ยังมี ความหวังที่จะพัฒนาสร้างความเข้าใจและชักจูงให้ผู้ปกครองที่ไม่แน่ใจให้ค่อยตามเห็นด้วยกับทางโรงเรียนได้ หากมีวิธีการที่ดีและมีความพยายามตั้งใจจริง โรงเรียนก็จะได้ผู้ให้ความร่วมมือมากขึ้น ได้ เพราะสังเกตจากจำนวนร้อยละของผู้ไม่แน่ใจนั้น กับจำนวนของผู้ไม่ต้องการมีส่วนร่วมมีจำนวนใกล้เคียงกัน และเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่ดี (อินทรวงศ์ มะลิชัยวงศ์, 2541) ที่จะต้องอาศัยการจูงใจสร้างการมีส่วนร่วมสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (จรรยา มานิตกุล และคณะ, 2532, หน้า 139 - 40) และ (สุนันทา เลาหนันท์, 2531, หน้า 16) ที่เป็นมาโรงเรียนและบุคลากรของโรงเรียนมักไม่ให้ความสำคัญกับชุมชน ไม่เชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชน สวัสดิ์ ยศบุญเรือง (2541) หรือโรงเรียนไม่มีแผนในการดำเนินการสนับสนุนการมีส่วนร่วม (ทรงพล ทรงจำ, 2541)

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 50 มีความต้องการร่วมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ให้มีสถานักเรียน ร่วมรับรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมตั้งสหกรณ์โรงเรียน ร่วมรับ ผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น สรุปแล้วผู้ปกครองเห็นด้วยและให้ การสนับสนุน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักเรียน เป็นเพราะเห็นความสำคัญของกิจกรรม เสริมหลักสูตรในการพัฒนาตัวนักเรียนให้สมบูรณ์ขึ้นนั่นเอง (วันนอร์ มะทา, 2523)

ในส่วนของกิจกรรมทางศาสนาพุทธและคริสต์นั้นมีผู้ปกครองเห็นด้วยน้อยสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองร้อยละ 60 นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอิสลามนั้นมีหลักความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535, หน้า 8) และ อิมรอน มะลูลิม (2538, หน้า 86) กล่าวไว้ตรงกันว่า อิสลามเป็นวัฒนธรรม เป็นแบบวิถีการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว และแบบพิธีกรรมต่าง ๆ จะต้องไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้ผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลามไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศาสนาอื่น ซึ่งตรงกับคำกล่าวของชาดภย บุรุษพัฒน์ (อ้างใน เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2532, หน้า 269) ที่ว่า ชาวไทยมุสลิมแยกตัวอย่างโดดเดี่ยวจากสังคมไทย และไม่พยายามผสมผสานกับชาวไทยพุทธ ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ผู้ปกครองบางส่วนระมัดระวังในการเข้าร่วมหรือให้เด็กในปกครองเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาของศาสนาอื่น และจากแบบสอบถามปลายเปิดผู้ปกครองให้ความเห็นว่าไม่เห็นด้วยที่มีกิจกรรมบางประเภทขัดกับความเชื่อหรือศาสนา ดังนั้นทางโรงเรียนจึงจะต้องหาวิธีการที่ดีแก่ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนที่นับถือศาสนาแตกต่างกันให้เข้าใจและเห็นใจแก่กันในการทำกิจกรรมของตน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติตามชื่อโรงเรียนนั่นเอง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 50 มีความต้องการในประเด็นหัวข้อความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เช่น ต้องการได้รับจดหมายหรือการติดต่อจากครู ต้องการร่วมกับโรงเรียนและชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชน ร่วมพบครูประจำชั้น ร่วมสร้างทัศนคติที่ดีของนักเรียนและชุมชน ร่วมประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนคนอื่นๆ นำบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนสันติศึกษา ร่วมสนับสนุนโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน ร่วมประชุมผู้ปกครอง เป็นต้นซึ่งสภาพความต้องการมีส่วนร่วมเช่นนี้ ถือได้ว่าเป็นทิศทางที่ดีของการจัดการการศึกษา เพราะการมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ย่อมส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศของการทำงานเป็นหมู่คณะ สร้างความผูกพันระหว่างสมาชิก สมาชิกกับผู้บริหาร และสมาชิกกับหน่วยงาน สร้างความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก อีกทั้งทำให้เกิดการตัดสินใจที่รอบคอบยิ่งขึ้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2525, หน้า 170-172) ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในที่สุด แต่จากข้อค้นพบจากการวิจัยยังพบอีกว่าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์น้อย โรงเรียนไม่ค่อยให้โอกาสแก่ชุมชนในการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองแม้มีความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ผู้ปกครองส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงขอเสนอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในส่วนของการบริหาร และโรงเรียน ได้สร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งโรงเรียนจะต้องเปิดตัวเองสู่ชุมชนให้มากขึ้นในทุก ๆ ด้าน เปิดโอกาสให้บุคลากรภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ทั้งโรงเรียนและผู้ปกครองยังขาดกำลังเงิน ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองมักกล่าวเสมอว่าไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงขอเสนอว่าทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน จำเป็นต้องหากลยุทธ์ในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเป็นจริงมากยิ่งขึ้น